

ODDAN KEÇMƏYİN YANĞISI,

yaxud şair Rafiq Musanın "Od içindən keçən yol" poemasının birinci hissəsi üzərində düşüncələr

Səddat CƏFƏROV,

iqtidadiyyat elmləri üzrə fəlsəfə doktoru,
Azərbaycan və Rusiya Yazıqlar və
Jurnalistlər Birliklərinin üzvü,
Beynəlxalq Ədəbi Birliyin üzvü

(Əvvəli ötən saylarımızda)

Rafiq Musa "Kredo" qəzetinin ədəbi mühitə uğurla təqdim etdiyi müəlliflərdendir. Doğrudur, o, bir şair kimi kifayət qədər ədəbi təcürbə yolu keçib, yaradıcılığı da, əgər belə demək mümkünsə, artıq kamala dölmüş zamanı yaşayır. Hördən düşündürəm ki, əgər "Kredo" qəhəti olmasaydı, ədəbi mühitdə görünməyə can atmayan Rafiq Musa kimi müəlliflər ədəb dünyasından da həm cismani, həm də yaradıcılıq ömürlərini başa vurardılar. Doğrudur, R.Musanın nəşr olunmuş çox dəyərli poetik kitabları var. Gözləpoeamların, ən başlıcası orijinal təmsillərini müəllifi kimi, onu taniyan, yaradıcılığa bələd olan söz-sənət adamlarının arasında məşhurdur. Birmənalı demək olar ki, istər poemalarında, istərsə də lirik şeirlərində, təmsillərində şair müşahidəsinin noticəsi sözlərlə ifadə edilir. Çünki Rafiq Musa demək olar ki, sözdan ayrı düşmür. Onun hər günü, hər anı sözlə bağlıdır. Men bunu onun poetik əsərlərindən ibarət kitabından müşahidə etmişəm. Hər seirir tarixi demək olar ki, bir günü yada salır. Onun üçün havanın buludlu olmağı, yaxud günəşin yandırmağı, yağışın sellonməyi, ya da çovğunun tuğyanı... forqı yoxdur, hamısı poeziyadır. Və özü də doğrudan-dogruya məharətlə təbiət obrazlarını insanlaşdıraraq əsərinə gətirir birlər.

O, bütün varlı ilə insana və insanlığa bağlı sənətkardır. İnsanları dərdi, kodori, qağısı onun mənəvi mühtitinin əsas obyektidir. Nə yazsa, nə yaratsa, bu və ya digər dərəcədə cəmiyyətin problemlərinə münasibətdir. Bir sözlə, insanların qağısı, cəmiyyətin çək-cəviri onun üçün xammal mənbəyidir. Nə yazır yazsın, dövrünün, müasirinin adamını əsas obraz kimi götürür. Onun nə düşündüyünü, necə düşündüyünü, həyatının mənasını nədə gördüyünü yazıya alır.

Dostum Əli Rza Xələfli onun haqqında sosial şəbəkədə belə yazıb: "Rafiq Musa təbiət etibarlı sakit adamdır. Bəzən adama elə gəlir ki, o, heç vaxt əsəbiləşmir. Hər vaxt sakitdir. Ammma bu sakit adam cəmiyyətin mənəvi həyatının dərinliklərinə qədər müşahidələri ilə nüfuz edə bilir. Müasir insanın sarsıntıları, əzəbləri, iztirabları onun gözəlindən yayınmır. Çox güman edirəm ki, "Od içindən keçən yol" poeması da onun məhz bu tipli müşahidələrinin nəticəsi kimi yaranıb. Uzun illər bundan əvvəl o, Lökbatan qəsəbəsindəki evində - məşhur üzüm çardağının altında qonaqım olub. Ustad Zəlim-xan Yaqubun, böyük Səhrab Tahirin, görkəmli sənətkarımız Nəriman Həsənzadənin və başqalarının iştirak etdiyi məclisdə asta-asta, sakit-sakit ayrı-ayrı təmsillərindən nümunələr deyib, "afərinlər" qazanıb.

O vaxt mənim atam Zəli Əziz oğlu da hələ həyatda idi. Rafiq Musa ilə də qəhbəti tutmuşdu. Uzaq keçmişdə qalmış yaylaq həyatını danışmış Rafiq Musanın da indi Ermonistın ərazisində qalmış yeri-yurdu haqqında məlumat almışdı. Bütün bunlar Rafiq Musaya imkan vermişdi ki, o, həmin görüşü cəmiyyətin mənəvi problemləri müstəvisinə gətirsin və bu istiqamətdə düşüncələrini yazıya alsın. Rafiq Musa sözlə nəfəs alır. Həyatda nə görürsən onun üçün sözə gedən yolun bələdçisidir". Dostum Ə.Xələflinin bu sözlərindən sonra başqa təhlillərə lüzüm görmürəm. Birbaşa şairin "Od içindən keçən yol" poemasının birinci hissəsindən qalan son parçaya qayıdaram.

Rafiq bu hissədə Azərbaycanı və erməni xalqlarının arasındakı münasibətə öz düşüncələri ilə aydınlıq gətirmək istəyir. Noticədə belə bir qərəra gəlir ki, düşmənin bizimlə tarixi ədavət aparır. O, torpaqlarımıza sahiblənmək uğrunda ki məqsəd və məramından da heç vaxt dönmək fikrində deyil. Bax bu düşüncələr əslinde, şair qənaət deyil, həm də bir vətəndaş qənaətidir. Rafiq Musanın narahatlığını biz onun poetik variyasyonlarında daha aydın görürük: İnanmış düşmənin "etibarına" Kinini içində gizli daşıdı. Nəhayət, bir zaman anlayacaqqlar O "xoş" günlərinin gözü yaşlıdı.

Alimi, şairi nadanlığında, Hər şey ola bildi, adam olmadı. Çətinird düzəlsin düşmənciliyin, Nəmərdlik onların damarında.

Onlar Haqq yoluna gələn deyillər, Hər zaman "qırmızı" xotti keçəcəklər. Sayıq olmaları düşməndən öndürə, Bizdən çəkilməsə, çəkilməzəcəklər.

Gizli dolaşırlar xislətlərində, Ara qarışanda çıxırlar üzə. Dönmənin, bu günüm dərs olmalıdır, Yetər, aldansaq da hər şirin sözlə.

"Yaxşı" nələri var, üzde göründü, Xənlər gizlədib yandı... alışı Çirkən əməlləri gizlətmək üçün

Dünyanı dolaşdı, yalan danışdı.

Qəbzəli düzəldən qəbircidir, qəbir, Xahişin, minnətin sobiri yetər! Görünmək istəməz olduğu kimi, Gözünün önündə min dona girər.

Rafiq Musa əslinde, bu düşüncələri ilə təkcə qənaətlərini demir, həm də gələcək nəsillərə öz xəbərdarlığını çatdırır. Axı həqiqətdən erməni hay vəhşətlərindən Azərbaycan xalqı az çəkməyib. XX əsrin 20-ci ilinə qədər qırqınlar, vandalizm hərəketləri onlar üçün adi, normal olub. Hətta sovet hakimiyyəti qurulandan sonra da torpaq iddialarını siyasi müstəviyə keçiriblər. Bununla da Azərbaycanın Göycə və Zəngəzur bölgəsini, Dərələyəzi on müxtəlif hiylə və fırıldaqçılıqlarla və Sovet Hökumətinin köməyi ilə məniməşiblər. Onların tülkü siyasətiylə Nəbiyevlərdə Naxçıvan Azərbaycan torpaqlarından ayrı salınıb blokadağa alınıb.

Rafiq Musa bütün bunları yaxşı bilir. Ona görə də gələcək nəsillərə qonaqların etibarsızlığı haqqında xəbərdarlıq dərəcə çəkməyi özünə bərləyir.

İnanmaq çətinird bu məxluqatlarla, Kimsə razi qala, kiməsə yarına. Hər zaman arxadan vuran kəsərlər İnəmaq çətinird "etibarına".

Milləti ağ günə çıxarmaq üçün Nə şeytən görəkdi, nə də ki, mələk. Yaramaz, yarıntmaz "başbilonlər" N Köhnəlmış başını dəyişmək görək.

Milləti sürüyün "başbilonləri" Bütün bədxöhtülük onlardan gəlir. Axırda bu millət anlayacaq ki, İlk öncə balıq da başdan ilyənir.

Bilirəm, şərfəli tarix yazacaq Vətən oğulları öz savasıyla. Uzaqdan uzağa sevilə bilər, Vətən vətən olur vətəndaşıyla.

Haramı yaxına buraxan deyil O yurd yerlərimiz pirdi-oqaçdı. Düşmənin səvinməsin "qələbəsiylə", Özü öz qanında boğulacaqdır.

Zal əmi yənidən sözlə daşladı: -Nəyləyir, hər şeyin öz zamanı var. Dünyanın hər işi əzoldən belə, Bir yandan bağlayan bir yandan açar.

Vaxt ötdükcə, zaman dəyişdikcə tarixdə kəskin hadisələr də baş verir. Rafiq Musabilir ki, atəşkdə o əbədi deyil. Xalqımız gec-gec öz torpaqlarını azad edəcək. Onun üçün əsərdə çox böyük hörmət və ehtiramla yarıtdığı Zal əmi obrazına güvənc təsdiqi deyil. O, ömrünün ən gözəl çağlarını Qarabağın işğalı ilə bağlı qaçqınlıq həyatında yaşasa da inamından düşməyib. Onun şairi necə müşahidə edirdiymi, şairi narahat edən məsələlərin kökü ilə maraqlandığını da əsərin ən dəyərli hissələri kimi qavrayaraq olub. Onun üçün maraqlı olan cəhət odur ki, Zal əmi təkcə özünü düşündürmür, Azərbaycan torpaqlarının taleyini düşündürür, Vətənin düşündürür. Görünür, Rafiq Musa da

onu bu düşüncələrinə görə öz dili ilə danışırdır:

Ay oğul, siz mənə füzuli sayın, Bəlkə də, narahat edirəm sizi. Yenidən Zal əmi sözlə başladı, Ağrılı sükkundan çıxardı bizi.

Köksünü dəridən ötürdü yenə, Sənəra da üzünü mənə çevirdi: -Ay oğul, elə bir sualim yoxdu, Bir söz deyəcəyəm ərk ilə sənə.

Elə bil qırmın yerində deyil, Nədənə, qağılı görürəm səni. Dünyanın çox işi bəllidir mənə, Zənnim aldatmayıb heç zaman mənə.

- Zal əmi, çox sağ ol, anladım sizi, Qərbi Azərbaycan elimdir mənim. Qaçqınlıq həyatı bir həyat deyil, Ürəyim ağrıyır, söz kəsmir dilim.

Düşməni hiyləsinə salmışdı işə, Elə-bəla köç etdi, kəndlər boşaldı. Dışlə-dırnaq ilə yığdıqlarımız Götürə bilmədik, düşməni qaldı.

Vətəndən didirgən, qaçqın düşümlər Şəhərlə, kəndlərlə səpələnibdi. Qürbətə kiməsənin üzünü gəlməyir, Dərd-qəm sinəmədə təpələnibdi.

Maralıdır, noticədə əsərin qəhrəmanı Zal əmi ilə şairin nə qədər yaxın düşüncədə olduğunu da görürük. Əslinde şair özü də elə qaçqınlıq həyatı yaşayırdı. İndi Ermonistada qalmış olan məşhur Güllübulaq kəndinin təbii mənzərələri onun gözəlirini həsrət məkanlarıdır. O, heç cürə tarixi yaddaşını uddu bilirməz və bunun ağrısını yaşayırdı. Elə buna görə də əsərin əsas qəhrəmanı olan Zal əmi ilə onun şəhbəti eyni məkanlara birləşir. Şair sözlərdə davam edir: Yamanca pozuldu hali-ohvalı, Deyildi son dəyən elə həvəsədi. Əşidib biləndə acılarımlı Dərdimi yüz ildə dərdinin üstə.

Zal əmi sözlümü kəsdi yarımcıq, Sonra da üzünü çevirdi mənə: -Ay oğul, elə bir sualim yoxdur, Bir söz deyəcəyəm ərk ilə sənə.

Zal əmi bizlərlə xatırladırdı Ömrünün ayrılan ötən günləri. Vətəndən danışır, eldən danışır, Od tutub yanırı xatirələri.

Susub-dinməyirdi yenə də heç kəs, Bu ağır sükkutu pozaraq əmi Dedi ki, ay oğul, həyat belədi, Qəm-qamı götürür, demə də ki demə.

Yenə dodaqlara qondu təbəssüm, Hamının yenidən düzəldi hali. Hər kəs çoxdan bəzi, yaxşı bilir ki, Dünyada qalacaq dünyanın mali.

Şair müşahidə ilə şəhbətində toxunduğu məqamları sanki bir tarix dərsləri kimi yazmışdır yazır. Sonralar xatirələrindən əsasında dayanan da elə bu motivlərdir. O, yurd ağrısını nə demək olarsa, özünün nələr çəkdiyini, müşahidəni də təbiətdəki müşahidə olanlarla birgə görür.

(Davamı 11-ci səhifədə)

(Əvvəli 10-cu sahifədə)

Rafiq Musa həyat adamıdır. Təsvir elədiyi hadisədə də təkcə düşüncələr, xatirələr qələmə almır, həm də məclis əhlinin ovqatını da yazıya gətirir. Möhlz bu mənada, onun süfrə ot-rafındakı söhbətlərdən başqa, həm də qədim türk ənənəsinə uyğun kabab çəkilməsi, dostların gəlişi ilə qurban kəsilməsi... kimi adətlərin təsviri əsəri daha da oxunaqlı edir. Yaxından kababın havası gəldi, "Dolaşdı" həyatı, çəpərdən "aşdı". Bizə elə gəldi, elə gəldi ki, Süfrənin neməti "qaynadı-daşdı".

"İçinə baxmırdı" məclisdəkilər, Hər kəs "açıq-tökür" öz dünyasını. Şairə, şeirə dəyər verənər, Ortaya qoyardı söz töhfəsini.

Əli Rza Xələfli söz sərrafıdır, Məclisə ruh verib, coşdurur hərdən. Şairin şeiri həyat nəğməsi, Hər kəsə pay düşür bu nəğmələrdən.

Bugünkü görüşü unutmaq çətin, Ötsə də ömürdən nəçə belə il. Hər kəs doğmalaşmış süfrə başında, Bu evə-ocağa kimsə yad deyil.

Var olsun dostluğa dəyər verənər, Dost-dosta ten olsa, min xata sovar. Hər kəs ağırılanar bu xoş məclisdə, Həminin hamıya ehtiyacı var.

Burada bir məsələ də monim diqqətimə çəkir. Rafiq Musa əsər boyu əsas xətti unutmur. Axi əsər əslində, onun şair dostunun keçdiyi həyat yolu ilə daha çox bağlıdır. Çünki o, şairin dostunun həyatını Azərbaycan cəmiyyətinin taleyi ilə bağlı görür. Ona görə də tez-tez Əli Rza Xələfli ilə bağlı məqamlara qayıtmağı özünə borc bilir. O, şübhəsiz dostunu yaxşı tanıyır. Onun mənəvi mühtəli ilə çox bağlıdır. Bilir ki, yaxşı tanıdığı şair dostu məclisləri həmişə dirlü-dirlü söhbətləri ilə bəzəməyi bacarır. Fikirli dərinliyi işləyən söhbətlərə zənginləşdirir. O, Əli Rza Xələfli şair kimi, natiq kimi, söz-sənət adamı kimi, sözün həqiqi mənasında bir söz sərrafı kimi təqdim edir: Ər oğul arxardı er kişilərə, Yaxsının qədrini yaxşılar bilir. Bayağdan harasa tələsən dostlar Daha heç bir yərə tələsməzlidər.

Qəfil ağılımıza bir fikir gəldi, Bir az da otursaq, bəlkə, ayıbı. Bizə elə gəldi, elə gəldi ki, Deyəsən, getməyin vaxtı çatıbdi.

Dedik, bəlkə, duraq, əz ərəmizdə, Xələfvi olaraq "him-cim" elədik. "Minnətdar" sözünü desək də belə, Sözün axırını deyə bilmədik.

Zal əmi, deyəsən, düşmüşdü duyuyq, Arabir diqqətlə süzürdü bizi. Süfrəyə elə də "əl vurulmayıb", Yəqin istəmədi getməyimizi.

Var olsun Zal əmi, Tovuz bimbiz, Deyəsən, qırılıb vaxtın kəməndi. Bugünkü məclisin səbəbkərnə, Heç kim xoş düşmədi işgəməndi.

Nə demək olar, onsuz da insanların cismani həyatı əbədi deyil. Amma insanların mənəvi həyatından qalanlar əgər cəmiyyətin mənəvi nizamına kömək edirsə, onda onlar ən xoş xatirələrlə yaddaşda qətilir, xatırlanır. Çünki insanların yaxşı əməldən fayda görürlərsə, demək, yaxşı əməlin sahibi

bini də unutmurlar. Bu da hər kəsin bu dünya üçün qoyub getdiyi ən yaxşı əmanət olur. Müəllif böyük bir ailənin, atası Zal əmini, özünün adlandırdığı kimi desək, böyük bir ailənin anası Tovuz bini sonsuz ehtiramla sözünün müstəvisinə gətirir, onları sanki canlı adətlə kimi təsvir edir. Bu da əsərin dünənki dövrə bu günü arasında xüsusi bir körpü yaradır. Dalğın görünüşü də Zal əmi bir az, Xələfi uzaqda, fikri bizdəydi. Minnətdarlığımız qalsın bir yana, Sözümüz kişinin xətrinə deydi.

Kişi hövsələdən çıxsa da belə, Şirin sözləriylə yenidən dindi: -Hələ tələməyin, axşama çox var, Yad yerdə deyilsiz, ez sizinkidi.

Hər kəsin arzusu, istəyi təzə, Yeyib-içənlerin axı nə dərdi? Doymaq bilməyirdi kimsə kimsədən, Qonaqlıq gətirdikə şirinləşirdi.

Qəfilədən səsləndi "mobil" telefon, Kimsə danışmadı, nə də ki dindi. Baxdım telefonun pucur Zəng edən Əli Rza Xələfli idi.

ODDAN KEÇMƏYİN YANĞISI

Elə bil yatmışdım, yuxu gördürdüm, Şirin xatirələr tərki etdi məni. Dostumun səsinə eşitmək üçün "Mobil"-i götürüb sıxdım düyməni.

Mən deyəsən söhbətimin əvvəlində Rafiq Musanın çəpik düşüncə ilə zamanları yazdımasını qeyd etmişdim. O, bu yəndən yanaşma ilə bu əsərinin möhlz bu yerində də həmin üsludən istifadə edir. Mobil telefonla danışq, hadisələrin mobil telefonla əlaqələnməsi... bütün bu üsl və vasitələr ona zamanı dəyişmək üçün yarımcı olur. Və biz Rafiq Musanı birdən-birə yenə zamanda, yeni düşüncə müstəvisində görürük. Təbii ki, bu da ona imkan verir ki, həyatın dəyişən mənzərəsinə serrat və dəqiq yanaşsa bilsin.

Molumdur ki, insan hər hansı bir şəxsi bu və ya digər dərəcədə tanıyarsa, onun səsi ilə də ovqatını təyin edə bilər. Biz bu təyinatınəminən dəqiq nümunəsini Rafiq Musanın poemasında görürük: Səsinin "tonunda" Vətən sevgisi, Qaynayıb-daşdı sanki havası. Bir anda sükkutun hali dəyişdi, Otəgi başına "götürdi" səsi.

-Bu axşam hər kəsə salamlar olsun, Doğma ocağdayıq, xoş bir andayıq. Məndən hər bir kəsə salam söyləyin, İndi yurd yerində - Cəbrayıldayıq.

-Deyirsən, çatmışıq, indiyə, Sahmana salmışıq əyri birtəhrər. -Ocağın var olsun, elin var olsun, Nə gözəl xəbərdi verdiyin xəbər.

Deyirsən, qorxum yox, nə də ki dərdim, Əsgərlər sərhəddə dayanıb sayıq. Sinəmə sığmayır səvincim mənim, Ata ocağının işığındayıq!

Bolkə də əsərin ən kövrək, ən maraqlı yerləri elə o telefon zəngləri ilə bağlı olan məqamlardır. Rafiq birdən-birə on-iyirmi illik məsələni keçib gətir. İndi biz onu 2005-ci ildəki ovqatda yox, 2024-ci ildəki ovqatda görürük. Çünki həmin telefon zəngi ilə dostu ona şad xəbər verib. Burada görək mən bəzi məqamları yada sa-

lim. Axi 44 günlük savaş - Vətən müharibəsi qələbə ilə başa çatdı. Qarabağ ərazisində antiterror əməliyyatı ilə suverenliyimiz bərpa olundu. Demək, Qarabağda yeni həyat başladı. Ən başlıcası, Şuşaya isti-isti zəfər yolu çəkildi. Ali Baş Komandan ərmeni ordusuna vurulan zərbələrdə düşmənin darmadağın edildiyi günlərdə ən sərrast ironiya ilə məşhur bir ifadə işlədirdi: "Nə oldu, Paşinyan, Cəbrayıl yəni yoldu", Ali Baş Komandanın özü demiş, ərmeni separatçılarının quldur dəstələri məhv edildi. Əsas cənayətkarlar isə tutulub Bakıya gətirildilər. İndi onlar mühakimə olunurlar. Bu da onu göstərir ki, Azərbaycan xalqı dünyaya haqq-ədalət dərsi keçdi. O cümlədən ərmeni vandallarına. Bəli, Cəbrayıl da böyük quruculuq işləri gedir, yeni şəhər salınır. Demək, həmin o həyəcanlı telefon zəngi ilə Əli Rza Xələfli də xəbər verirdi ki, ona Cəbrayıl şəhərinin mərkəzində ona rahat və geniş mənzil verilib. Həmin telefon zəngi ilə o şairi xatirələrindən ayrıb günümüzə gətirir. Demək, şair öz dostlarını Cəbrayıl dəvət edir və Rafiq həmin duyğulu düşüncələrlə belə qələmə alır: Bir zaman həsrətli olmuşduq qulu, Biz möhtək qalmışdıq arana-dağ. Quşqonmaz dağlarla görüşmək üçün O yerlər kənlümü düşübdür, qağa!

-Təbiət geyinsin yaşlı donunu, Bulaqlar başını bozəsin çiçək. Yol alıb gələcək sizlərə tərəf, Növbəti qonaqlıq bizdən gələcək!

Dünyanı zor ilə yaşayan bizik, Sən deyən elə bil "küllönlü" zaman. Dünyanın qarası-ağı bilinmir, Dünyanın nizamı pozulub yaman.

Bilərim, əzizim, dağlar oğlusan, Dönüb dağ selinə dəşməyin da var. Zamanla bardan deyilsən, qağa, Arabir "həddini aşmağ"ın da var.

Rafiq Musanın maraqlı bənzətmə, orijinal obraz yaratma istedadı var. Maraqlıdır ki, o, zamanı öz istəyinə uyğun surətdə görmür. O, istəyir ki,

zaman yüksək sürətlə hərəkət eləsin. Zaman elə sürətlə dəyişsin ki, otuz il ilki tarixi əzəblər, iztirablarla insanların dərəcə-bəlaya düşər olmuş problemlər bir anda həll olsun. Bir sözlə, o istəyir ki, yaralar tez sağalsın. Maraqlıdır ki, o, bu düşüncələrin çox maraqlı bir obrazla ifadə edir. Zamanı ləngliyinə görə qınayır və "küllönlü zaman" deyir. Xalq arasında məşhur ifadədir. Bir vəciz iş görənə, ləng hərəkət edənə no küllönürsən, deyirlər.

Demək, şair də yeri gəldikcə bu cür ifadələrlə poeziyasının dilini canlı xalq dilinə yaxınlaşdırır, xalqın ruhunu əsərinə gətirməyə çalışır və cənnmə, bunu uğurla həyata keçirir. Mən Rafiq Musanın "Od içindən keçən yel" poemamı xalqımızın tarixi taleyi ilə bağlı olan işğal mövzularının əks etdirən dəyərli nümunələr sorasında görürəm. Maraqlıdır ki, şair ritorik suallarla tez-tez özünə də müariət edir. Bu müariətlərin hamısında biz maraqlı bir ovqatla əsərinin davam etdirməsinə şahidi oluruyq. Demək, əslində onun ritorik sualları öz yaddaşına təsir etmək vasitəsi kimi diqqətə cəlb edir.

Və nəhayət, əsərin birinci hissəsinin son notları bizə nələri dikte edir.

Bu suala cavab vermək üçün ən yaxşı əsərin son bəndlərini oxumaq özü də yazdığımız yazmağ üçün bəlkə də şairin öz hissləri, həyəcanları ilə oxumağ daha yaxşı olardı: Qəlbimdən keçəni kimə söyləyirəm? Sözümü dinləyib, duyubam sənsən. Sözünlə əməlin qardaşdır əzik, Sözündün yiyəsi şairə əhsən!

Əli Rza Xələfli, arzuların çin, Var olsun ocağın, var olsun elin. Ayların-günlərin çıxard dadını, Xoşbəxtlik gətirsin hər gələn ilin.

Heç nəyi bizlərə əsirgəmədin, Ürəyini, el bil, döndürüb dağa. Məsəl var: varını verən utanmaz, Ocağın pir olsun, min olsun, qağa!

"Hər şeyin təzəsi, dostun köhnəsi", Gəldi xəyalıma ötüb-keçənər. O günlər yaddaşın yaxşı yerində, Var olsun dostluğ çölb-çünclər.

Bu günkü yazdığım yetərli deyil, Könlüm əlov oldu oducağıdır. Yazdığım yazının sonu bitməyib. Sonu Cəbrayıl yəzləyəcəkdir.

Rafiq Musa bu əsəri 30.03.2025-ci il tarixində Bakı şəhərində qələmə alıb. Yeni əsərin yazılmasından elə də çox vaxt keçməyib. Rafiq ilhamlı sənətkar kimi bu gün də sözündün davamındadır.

Bələklik, xalqımızın tarixi taleyi ilə bağlı çox maraqlı və dəyərli bir əsərin birinci hissəsi haqqında oxucular üçün düşüncələrimi bölüşürəm. Söhbətimin məzi, əlbəttə, tarixi tələməyin üçün mərinəvi məsuliyyəti daşıyan bir şairin əsəri əsəri götürülür. Bütün hallarda əvvəl də tez-tez təkrar etdiyim bir fikrə qayıdırəm. -Bəzən tarixi bədii əsərlər daha yaxşı öyrədir. Bu mənada Rafiq Musanın "Od içindən keçən yel" poeması da tarixi öyrənmək üçün maraqlı nümunələrdən biri kimi yadda qalacaq.

16.12.2025

Birinci hissənin sonu.